

Ковалькова Т.О.
аспірант,
Національний авіаційний університет

ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНИХ ТА ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПСИХОЛОГА НЕОБХІДНИХ ДЛЯ РОБОТИ В АВІАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ

Для визначення мотивації навчання студентів в авіаційному вищому навчальному закладі та характеристик, які необхідні психологу, нами проводилося опитування студентів другого курсу напряму підготовки 6.030102 «Психологія» Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету. З метою визначення мотивації студентів випускного курсу до фахової роботи психологом було проведено опитування зі студентами п'ятого курсу напряму підготовки 6.030102 «Психологія» Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету. Слід зазначити, що студенти склали професійний портрет фахівця-психолога з урахуванням особливостей: комунікативної поведінки; мовленнєвої поведінки; емоційної сфери; етики людини. На основі проведеного опитування студентів другого та п'ятого курсів ми визначили основні професійно важливі якості психолога, які йому необхідні для роботи в авіаційній галузі та розробили професіограму психолога сфери цивільної авіації.

Професіограма – це опис і обґрунтування системи вимог, що висуваються певною діяльністю, спеціальністю або професією до людини [1, с. 37].

Професіограма психолога у сфері авіації описує якості, якими повинен володіти цей фахівець, щоб його професійна діяльність була успішною. До професійно важливих якостей психолога в галузі авіації, на нашу думку, належать: високий рівень розвитку сенсорно-перцептивної сфери, здатність запам'ятовувати великий обсяг інформації та орієнтуватись в екстремальній ситуації, розвинена увага, висока концентрація уваги, високий рівень розвитку інтелекту, стресостійкість, високий рівень розвитку емоційної сфери фахівця (здатність управляти емоціями, дозувати та адекватно їх проявляти в умовах стресових ситуацій в авіаційній галузі; гнучкість, розвиненість, виразність емоцій під час психологічного консультування авіаційного персоналу; домінування позитивних емоцій у професійній діяльності та бажання зближуватися з людьми на емоційній основі як одна з основних рис психолога); комунікабельність; відповідальність; самоконтроль; терпимість; впевненість у собі; толерантність; вихованість.

У результаті проведення опитування студентів другого та п'ятого курсів напряму підготовки 6.030102 «Психологія» Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету ми визначили якості, що перешкоджають ефективності професійної діяльності психолога в сфері авіації: психічні та фізичні розлади, емоційна неврівноваженість, агресивність, невпевненість у собі, замкнутість, нерішучість, відсутність схильності до роботи з людьми, невміння зрозуміти позицію іншої людини, ригідність мислення, низький інтелектуальний рівень розвитку.

Зобразимо професіограму психолога галузі цивільної авіації.

Психолог в авіаційній галузі

1. Соціально-економічна характеристика професії

1.1. Галузь народного господарства	Авіаційна промисловість
1.2. Потреба у кадрах	Тимчасова
1.3. Географія професії	В основному розповсюджена у міській місцевості
1.4. Тип підприємства або організації	Державні або приватні авіакомпанії
1.5. Тип первинного колективу	Індивідуальна праця

2. Виробнича характеристика професії

2.1. Місце роботи	Кабінет психолога
2.2. Знаряддя праці	Методичні та нормативні матеріали з практичної психології, психодіагностичні, психоконсультативні, психотренінгові методи в анкетній і апаратурній, комп'ютерній формі тощо
2.3. Об'єкт праці	Авіаційні фахівці
2.4. Предмет праці	Готовність кандидата до роботи в системі обслуговування авіапасажирів, а також в екстремальних умовах ризику для життя
2.5. Мета праці	Емоційне та психічне здоров'я пілотів і членів льотної екіпажу, а, отже, безпечний політ, а також подолання професійних кризових станів
2.6. Професійні знання та уміння	Система знань психолога, які йому необхідні для роботи у будь-якій сфері та в авіаційній галузі. Система умінь, що зумовлює досягнення адекватного вимогам професійної діяльності результату за рахунок достатньо високого рівня розвитку соціальної зрілості фахівця-психолога

3. Санітарно-гігієнічна характеристика професії

3.1. Ступінь важкості і напруженості праці	Емоційне навантаження, напружена розумова праця
3.2. Обмеження за статтю і віком	Немає
3.3. Режим праці і відпочинку	Нормований робочий день. Відпустка
3.4. Змінність	Робота в одну зміну
3.5. Завантаженість аналізаторів, функціональних артикуляційний апарат систем	Слуховий і зоровий аналізатори,

3.6. Несприятливі фактори	Емоційна напруга, перевантаження нервової системи
3.7. Медичні протипоказання	Психічні та фізичні розлади
4. Вимоги професії до індивідуально-психологічних особливостей спеціаліста (психограма)	
4.1. Нейродинаміка	Обмежень немає. Пристосування за рахунок індивідуального стилю діяльності
4.2. Психомоторика	Спеціальні вимоги не висуваються
4.3. Сенсорно-перцептивна сфера	Спеціальні вимоги не висуваються
4.4. Пам'ять	Високий рівень розвитку
4.5. Увага	Образна, словесно-логічна. Здатність запам'ятовувати великий обсяг інформації та орієнтуватись в екстремальній ситуації
4.6. Мислення	Розвинена, зовнішня (сенсорна), висока концентрація уваги
4.7. Інтелект	Правильне, грамотно побудоване
4.8. Мовлення	Високий рівень розвитку
4.9. Емоційно-вольова сфера	Грамотне, правильно побудоване
4.10. Риси характеру	Емоційна врівноваженість та вольова регуляція поведінки
5. Підготовка кадрів	
5.1. Тип навчального закладу	Стресостійкість, врівноваженість, емпатія, комунікабельність, толерантність, терпимість, відповідальність, самоконтроль, впевненість у собі, вихованість
5.2. Термін навчання	Вищий навчальний заклад
5.3. Необхідні знання за дисциплінами	5 років для отримання вищої освіти
5.4. Перспективи росту	Нормативні та вибіркові навчальні дисципліни
	Начальник відділу розвитку організації

Професіограма психолога в авіаційній галузі зображена за прикладом професіограми шкільного психолога [2, с. 27].

Так як, професійна діяльність психолога в авіаційній галузі відбувається в екстремальних умовах, не кожна людина із психологічною освітою буде працювати в цій сфері, психологу потрібно мати набір професійно важливих якостей, які йому допоможуть працювати в умовах стресових ситуацій.

Ми розробили дану професіограму, оскільки для того, щоб працювати психологом в авіаційній галузі необхідно мати: сильний тип нервової системи, високий рівень розвитку сенсорно-перцептивної сфери, здатність запам'ятовувати великий обсяг інформації та орієнтуватись в екстремальній ситуації, розвинену увагу, високу концентрацію уваги, високий рівень розвитку інтелекту, стресостійкість, високий рівень розвитку емоційної сфери фахівця, а також такі риси характеру як: стресостійкість, врівноваженість,

відповідальність, комунікабельність, толерантність, терпимість, самоконтроль та впевненість у собі.

Фахівець має бути добре натренованим, щоб здійснити психологічний супровід у своїй діяльності та надати допомогу спеціалістам авіаційної галузі в подоланні можливих професійних деструкцій. Отже, для ефективної реалізації професійної діяльності психолог у сфері авіації має бути як спеціалістом із психології, так і фахівцем в авіаційній галузі, в нього мають бути сформовані професійно важливі якості та йому необхідно бути приємною у спілкуванні особистістю.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко О. М. Управління персоналом / О. М. Бондаренко, В. І. Козак. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2013. – 56 с.
2. Помиткіна Л. В. Психологія праці : методичні рекомендації до практичних занять та виконання курсової роботи / уклад. : Л. В. Помиткіна, О. В. Гірчук. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2011. – 36 с.

Колесник Т.Г.

аспірант,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Сучасна освіта – це освіта для людини. Її стрижень – розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку. Тільки особистість, яка вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблеми, може на належному рівні здійснювати навчання і виховання студентської молоді.

За останні десятиліття туризм став одним із провідних напрямків соціально-економічного життя більшості країн і регіонів світу, яка випереджаючими темпами розвивається в настільки суперечливому світовому середовищі, а туристична галузь – невід'ємним елементом споживчих моделей світових економік. У світовій індустрії туризму зайнятий кожний десятий працівник.

Активний розвиток сфери туризму підвищує вимоги до фахівців даної галузі. Майбутньому фахівцю з туристичного бізнесу для того аби ефективно протистояти викликам сьогодення недостатньо добре володіти професійними знаннями, вміннями і навичками. К. Кей, президент організації, яка відповідає за готовність до ХХІ століття кожного студента у США наголошує: «При реорганізації середньої та вищої освіти потрібно враховувати нові потреби та вимоги, які ставляться перед майбутніми співробітниками компаніями. Кожен